

Nr 7.

Av herr **Johansson, Johan**, i Kälkebo **m. fl.**, om *ändring av 16 § riksdagsordningen.*

Vid 1919 års lagtima riksdag antogos såsom vilande de förslag till djupt ingripande ändringar i våra grundlagar, vilka åsyfta dels nya regler för första kammarens bildande, dels en revision av de politiska strecken, dels införande av politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. Dessa förslag anknyta direkt till de uttalanden i hithörande frågor, som gjorts i riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 december 1918, och åsyfta att genomföra den vid nämnda års urtima riksdag träffade överenskommelsen i författningsfrågan. Vid innevarande års riksdag föreligga dessa förslag såsom ett sammanhängande helt till slutlig behandling. Riksdagen har att välja mellan att antaga dem alla eller avslå dem alla. Det låter sig däremot icke göra, att riksdagen antager vissa av dessa nyss angivna ändringsförslag men förkastar andra, sålunda är det t. ex. av formella skäl omöjligt att antaga förslaget om införande av politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor men förkasta förslaget om utskyldsstreckets avskaffande.

De utomordentliga förhållanden, under vilka dessa grundlagsändringsförslag tillkommit, gjorde sina verkningar gällande vid deras behandling vid 1919 års lagtima riksdag. Såsom en följd av dessa förhållanden är även förslagens slutliga antagande vid innevarande riksdag att förutse.

Den lösning av vår författningsfråga, som vid denna riksdag alltså torde komma att antagas, strider i ett avseende starkt mot den åskådning, som hittills varit och alltså är fast rotad i breda lager av vårt folk. Denna åskådning innebär, att fullgörandet av medborgerliga skyldigheter mot det allmänna skall vara förutsättningen för utövandet av den med-

borgerliga rätten att deltaga i den offentliga styrelsen. Bland annat har denna åskådning kommit till uttryck i den bestämmelse om utskyldsstrecket vid val till riksdagens andra kammare, som innehålles i 16 § riksdagsordningen enligt dess alltjämt gällande lydelse.

Den uppfattning, varom här är fråga, bygger djupast sett på ett politiskt pliktmedvetande, som utgör en oundgänglig grundval för medborgarnas medverkan vid statsstyrelsen, oundgänglig ej minst, då en sådan medverkan påkallas i vidsträcktaste mått, såsom fallet är vid en demokratisk författning. Det måste därför anses vara i hög grad betänkligt att försvaga denna uppfattning genom att utplåna den ur våra grundlagar.

Sedan ett demokratiskt styrelsesätt införts i vårt land, äger man dessutom så mycket mindre skäl för farhågor, att en grundlagsbestämmelse av nyss angivna innehåll skall verka obilligt, som den demokratiska författningen själv utgör en garanti mot att allt för tunga utskyldsbördor åläggas folkets breda lager.

Tungt vägande skäl föreligga alltså för en åtgärd, som avser att bereda det svenska folket ett tillfälle, som det hittills icke haft, att särskilt och utan sammanblandning med andra författningsfrågor uttala sig därom, huruvida det i enlighet med den åskådning, som här angivits, önskar, att ett utskyldsstreck skall ingå i bestämmelserna angående valrätt till andra kammaren.

I syfte att bereda vårt folk ett dylikt tillfälle anse vi oss böra väcka förslag, att riksdagen måtte för sin del såsom vilande antaga en lydelse av 16 § riksdagsordningen, som endast i en enda punkt, den nämligen att det innehåller utskyldsstrecket, avviker från det för närvarande vilande förslaget, men till övriga delar fullständigt överensstämmer med detsamma.

Vi förbise ingalunda, att det slutliga ödet för det förslag vi nu väcka, om det vid denna riksdag antages såsom vilande, kommer att avgöras av en andra kammare, som efter all sannolikhet väljes av en valmanskår, som kommer att äga rösträtt utan tillämpning av utskyldsstreck. Det förslag, som av oss här framlägges, kan alltså ej betecknas såsom ett försök att förhindra, att en viss bestämmelse i vår författning underkastas prövning av en valmanskår med den vidsträcktaste sammansättning. Det är vår förhoppning, att även i en sådan valmanskår den grundsats, som i vårt förslag får sitt uttryck, skall vinna tillräcklig anslutning.

Slutligen erinra vi därom, att, då ändring av kommunallagarna kan genomföras utan uppskov genom beslut vid en enda riksdag, det för närvarande icke är erforderligt att framlägga yrkande, som anger vår upp-

fattning rörande lämpligheten, att viss ändring i bestämmelserna om det kommunala utskyldsstrecket företages i samband med bifall till det yrkande, som framföres i denna motion.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta att till vidare grundlagsenlig behandling såsom vilande antaga följande ändrade lydelse av 16 § riksdagsordningen:

»Valrätt tillkommer en var man och kvinna, som är svensk undersåte och senast under nästföregående kalenderår uppnått 23 års ålder.

Valrätt må dock ej utövas av

a) den som står under förmynderskap eller som är i konkurstillstånd;

b) den som är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning;

c) den som icke erlagt de honom påförda utskyl-der till stat och kommun, vilka förfallit till betalning under de tre sist förflutna kalenderåren;

d) den som är från valrätten utesluten på grund av ådömd straffpåföljd;

e) värnpliktig, som icke fullgjort de honom till och med utgången av sist förflutna kalenderåret ålig-gande värnpliktsövningar.

Till efterrättelse — — — inträffar.»

Stockholm den 19 januari 1921.

Joh. Johansson
i Kälkebo.

Ivar Pettersson
i Stäring.

Johan Johansson.

Petrus Nilsson.

Åhlmans Ol. Olsson.

Joh. Johansson
i Friggeråker.

K. G. Westman.

Gunnar Bodin.

Gösta Andersson.

Anders Elisson.

Joh. Kjellén.

L. Tjällgren.

Ernst Jönsson.

Carl Johansson.

